

- оцінка джерел ресурсів на кожному етапі реструктуризації і способів їхнього залучення;
- підготовка і впровадження інформаційної системи управління, починаючи із системи автоматизації документообігу, складського обліку, маркетингу і логістики і закінчуючи системою управління фінансами;
- інтеграція систем комп'ютерної підтримки в єдину комп'ютерну систему управління підприємством;
- здійснення програми відповідно до намічених етапів.

Технологія заснована на концепції стратегічного управління змінами з забезпеченням її дієздатності створення функціонально орієнтованої системи управління. У результаті послідовного здійснення такої технології істотно підвищується «прозорість» функціональної моделі підприємства, на якому виділяються і закріплюються всі реалізовані функції і бізнес-процеси, виявляються і фіксуються центри фінансової відповідальності (центри доходів і витрат), а також стають очевидні елементарні операції по перетворенню вихідного стану в бажане.

Реалізація проектів реструктуризації підприємства означає істотну зміну структури існуючого підприємства: виробничої, організаційної і фінансової. Фактично, оскільки всі потоки на підприємстві (матеріальний, енергетичний, інформаційний і фінансовий) тісно взаємозалежні між собою і з контуром управління, принципово неможливо проводити реструктуризацію тільки підсистеми управління одного з потоків. Вихідний стан бізнес-системи в силу своєї незадовільності як по окремих параметрах, так і по сукупному забезпечуваному їм результату бізнесу породжує проблему зміни бізнес-системи. Очікування власників, місія бізнес-системи, її обов'язкові зв'язки з оточенням і інтереси груп впливу відіграють роль цільових функцій і обмежень на бажаний стан системи.

УДК 336.66

**О. В. Мельник**, ст. викл. кафедри стратегії підприємств,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

## **ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА**

В сучасній літературі можна знайти достатньо велику кількість методик, якими намагаються оцінити нематеріальні активи та безліч

показників. В статті здійснено спробу систематизувати підходи до оцінки активів підприємства, що дасть змогу зрозуміти які ресурси дійсно додають цінності фірми.

Today, we can find a lot of methodologies of evaluating intangible assets and many activities (indicators) in modern literature. The author of the article tried to systematize different approaches of evaluating enterprise's assets, to understand which of them really raise firm's value.

На сьогодні беззаперечним твердженням є те, що основою конкурентоздатності економічної системи виступають нематеріальні (неосяжні) активи, а також стають стратегічним ресурсом розвитку підприємства. Отож визначення, оцінка та управління нематеріальними активами набуває все більшої важливості, ніж управління активами матеріальними. Для ефективного управління компанією потрібно час від часу вимірювати [і вміти вимірювати!] її ключові показники (а це не лише фінансові).

Перш за все необхідно визначитись з причинами, через які варто здійснювати облік нематеріальним активам. До них насамперед варто віднести наступні:

— зростає необхідність ефективного управління нематеріальними активами підприємства для більш точного відображення вартості компанії;

— більш повна інформація про ресурси підприємства в більшій мірі здатна зацікавити потенційних інвесторів;

— процес оцінки дозволить сформулювати уявлення про фактори, які забезпечують конкурентоспроможність підприємства в довготривалій перспективі.

Існує три фундаментальних підходи до оцінки активів підприємства у розрізі потенціалу [2]:

1) витратний (майновий) — визначає вартість об'єкта за сумою витрат на його створення та використання;

2) порівняльний (ринковий) — визначає вартість на базі зіставлення з аналогами, що вже були об'єктами ринкових угод;

3) результатний (дохідний) — оцінює вартість об'єкта на засаді величини чистого потоку позитивних результатів від його використання.

При оцінці нематеріальних активів основним є дохідний підхід, оскільки на вартість об'єктів інтелектуальної власності впливає насамперед їх здатність приносити прибуток.

При використанні результативного підходу, як правило, припускається, що нематеріальні активи так само, як і інші (нерухомість, обладнання і т. і) приймають участь в створенні вартості виробленої продукції. Однак у цьому випадку ми стикаємося з

проблемою: як визначити ту частку прибутку, яка створена саме нематеріальними активами (відокремлено від інших активів).

До цього підходу відносять методику EVA (Economic Value-Added). Методика ефективна при визначенні НА однак не дає відповіді на питання, як створюються та розвиваються такі активи.

Витратний і порівняльний підхід при оцінці нематеріальних активів є скоріш за все допоміжними. Складність застосування порівняльного підходу пояснюється тим, що дуже складно відшукати інформацію про вартість об'єктів аналогів.

Витратний підхід розглядає вартість предмету оцінки з точки зору витрат на його створення. Однак підприємства, які мають приблизно однакові суми витрати на використання тих чи інших нематеріальних активів, далеко не завжди отримують однаковий результат. Якщо вести мову по бренд (товарний знак), то до складу його витрат входять витрати на дизайн, правовий супровід, маркетинг, рекламу. В процесі розрахунків необхідно внести спеціальні поправочні коефіцієнти, які б враховували ступінь впізнання знаку, строк його використання, обсяг випуску продукції під даним знаком.

Огляд літератури дозволив виокремити ще кілька «новітніх» методик оцінки нематеріальними активами. Зокрема це методики Navigator шведської страхової компанії Skandia або методика Intangible Assets Monitor. Ця група методів основана на розгляді різноманітних показників нематеріальних активів, на основі яких розробляються вже безпосередньо вимірювачі. Найбільш важливими областями інструментарію вважають ріст/оновлення, ефективність, стабільність [3]. До цієї групи методик відносять Brand Asses Voluator (система оцінки бренд актива) — вимірює цінність бренду на основі диференціації, релевантності, сприйняття споживачами (поваги), знання.

Варто згадати відому методику Balanced Scorecard Каплана і Нортон, яка передбачає визначення безлічі показників (як фінансових, так і нефінансових) які зв'язують з корпоративною стратегією.

В окрему групу методів відокремлюють методи, які характеризують рівень знань, досвіду чи компетенцій. До таких методик відносять IC Index (визначення чотирьох категорій інтелектуального капіталу — відносини зі стейкхолдерами, люди, інфраструктура, інновації представлені у вигляді ієрархічної структури), та IC Rating — та сама структура, лише з додаванням фактору ризику.

Логіка методів оцінки вбачається наступним чином:

1. Визначення цілі оцінки.

2. Визначення критеріїв (параметрів) оцінки.
3. Вибір найбільш оптимального методу оцінки.
4. Узагальнення результатів оцінки.

### **Література**

1. *Т. Андрусевич* Измерение интеллектуального капитала // Корпоративные системы № 3. — 2006. Джерело доступу: <http://www.management.com.ua/ims/ims121.html>
2. *Верба В. А.* Систематизація активів підприємства: стратегічний аспект // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. Випуск 220: Том II. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. — С. 493—501.
3. *Козырев А. Н. Макаров В. Л.* Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной стоимости. — М.: Интерреклама, — 2005. — 352 с. Джерело доступу: <http://ps-ocenka.ru/intellect.htm>

УДК 330.322

**П. П. Микитюк**, канд. екон. наук, доц.,  
докторант кафедри економіки і управління інвестиціями,  
Тернопільський національний економічний університет

### **ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ НА АКТИВІЗАЦІЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Розкрито теоретико-методологічних засади аналізу ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства та проведено аналіз впливу факторів інфляції, часу, ризику та невизначеності на ефективність інвестиційно-інноваційних проектів.

It is disclosed theoretical and methodological basis of the effectiveness of investment-innovation enterprise's activity and analyzed influence of such factors as inflation, time, risk and uncertainty on the effectiveness of investment-innovation projects.

За сучасних умов орієнтації економіки України на підвищення конкурентоспроможності надзвичайно важливого значення набуває активізація інноваційної діяльності, оскільки без цього неможливим є здійснення прогресивних структурних зрушень у країні, суттєвого оновлення реального сектора й загалом забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

У наш час інновації охоплюють усі сфери людської діяльності, радикально впливають на процес господарювання, змінюють соціально-економічні відносини в суспільстві. Неперервні і постійні інновації стають необхідною та природною формою існу-